

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ НА ДАХАХ ТОРГОВЕЛЬНО-РОЗВАЖАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

Дахи торговельно-розважальних центрів, супермаркетів, виробничих приміщень, логістичних комплексів, залізнично-дорожніх вокзалів, аеропортів та ін., мають досить велику площу, тому їх логічно використовувати в якості майданчика для розміщення електростанції на сонячних батареях. Електроенергія, що виробляється, за рахунок фотоелектричної станції, економічно вигідно продавати державі за «зеленим» тарифом.

Ключові слова: торговельно-розважальний центр, альтернативні джерела енергії, сонячна енергетика, сонячні батареї, «зелений» тариф.

Abstract

The roofs of shopping and entertainment centers, supermarkets, industrial premises, logistics complexes, railway stations, airports, etc., have a fairly large area, so they are logical to use as a site for the installation of solar power stations. The electricity generated by the photovoltaic power station is economically profitable to sell to the state at a "green" tariff.

Keywords: shopping and entertainment center, alternative energy sources, solar power, solar panels, "green" tariff.

Вступ

За відновлювальною енергією - майбутнє енергетики. У цьому переконується світ, і все більше в Україні. Тому все частіше використовують електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії – сонця і вітру. Найбільш популярною і доступною є саме сонячна енергія. Встановлення сонячних панелей на даху будівель стає популярнішим з кожним роком. Використовуючи таку енергію можна повністю або частково відмовитися від традиційних джерел енергії у побуті. Власна сонячна електростанція чи встановлена власна генеруюча установка дозволяє не лише економити на оплаті електроенергії, а й отримувати прибуток, віддаючи надлишки у загальну мережу по «зеленому тарифу»

Метою роботи є визначення економічної ефективності використання сонячної енергії на дахах торговельно-розважальних центрів .

Результати дослідження

При безпосередньому проектуванні та монтажу дахової СЕС, обов'язковим є розрахунок економічного потенціалу СЕС на торговельно-розважальному центрі. На основі аналізу існуючих методик розрахунку виробленої енергії СЕС в грошовому еквіваленті пропонується наступна формула:

$$P = P_{\text{сес}} \cdot K \cdot t_{\text{д.с.}} \cdot 365 \cdot \eta, \text{ (EUR. за рік),} \quad (1)$$

де $P_{\text{сес}}$ – потужність дахової СЕС, кВт;

K – коефіцієнт «зеленого» тарифу, EUR/кВт·год;

$t_{\text{д.с.}}$ – середня тривалість випромінювання сонячної енергії за 1 день (≈ 8 год), год.;

η – коефіцієнт корисної дії СЕС, в залежності від географічного регіону, кліматичних характеристик, подних умов протягом року, якості обладнання.

Значення потужності дахової СЕС ($P_{\text{сес}}$) пропонується наступна послідовність розрахунку:

1. На значення потужності СЕС напряму впливає кількість встановлених фотоелектричних модулів . На основі аналізу особливостей монтажу ФЕМ на даху будівлі та виходячи з існуючих конс-

труктивних розмірів пропонується кількість ФЕМ для дахової СЕС торговельно-розважального центру приймати з розрахунку 5 м^2 на 1 модуль ФЕМ (з врахуванням особливостей конструкції даху, до-ріжок для проходу тощо).

Розрахунок кількості ФЕМ, які можна встановити на даху будівлі проводиться за наступною формулою:

$$N = \frac{S_{\text{даху}}}{5}, \text{ (модуля)}, \quad (2)$$

де $S_{\text{даху}}$ – площа даху для встановлення СЕС.

Для обраного об'єкта – представника, що має площу даху $S_{\text{даху}} = 6250 \text{ м}^2$, кількість встановлених ФЕМ, згідно формули (2) становитиме:

$$N = \frac{6250}{5} = 1250 \text{ (модуля)}.$$

1. Обираємо конструкцію ФЕМ для дахової СЕС.

Потужність стаціонарних модулів для СЕС варіюється від 180 Вт до 300 Вт. На сьогоднішній день існують модулі, які можуть змінювати кут нахилу по горизонталі (на протязі дня, відслідковуючи рух сонця) та вертикалі (в залежності від пори року, зима – літо). При цьому для них потрібно більше площі та вони набагато дорожчі, що збільшує термін окупності СЕС в 1,5 раз.

Потужність дахової СЕС визначається за формулою:

$$P_{\text{сес}} = N \cdot p_{\text{фем}}, \text{ (кВт)}, \quad (3)$$

де $p_{\text{фем}}$ – потужність ФЕМ.

Обираємо для дахової СЕС на об'єкті-представнику ФЕМ EnerGenie EG-SP-M300W-33V9A потужністю 300 Вт. Згідно формули (3) потужність СЕС становитиме:

$$P_{\text{сес}} = 1250 \cdot 300 = 375\,000 \text{ (Вт)} = 375 \text{ (кВт)}.$$

При потужності дахової СЕС 375 кВт, встановлюємо 13 інверторів Ginlong Solis 30 кВт Four MPPT (Solis-30K) потужністю 30 кВт кожен.

3. При проектуванні СЕС одним з найважливіших показників є кут нахилу модулів, який встановлюється шляхом детального аналізу інтенсивності сонячного випромінювання на протязі року.

Так, як місто Ірпінь знаходиться на 50 широті для літа оптимальним нахилом ФЕМ було б 40 градусів, для зими - 60 градусів (+ або - 10 градусів від широти).

Таким чином потенціал встановлення дахової СЕС на торговельно-розважальному центрі в м.Ірпінь, з площею даху 6250 м^2 становитиме:

$$P = 375 \cdot 0,163 \cdot 8 \cdot 365 \cdot 0,4 = 71\,394 \text{ (EUR. за рік)}.$$

Встановлення дахової СЕС потужністю 375 кв коштуватиме *** тис. грн. (див. табл. 1).

Термін окупності СЕС розраховуємо з відношення сумарної вартості встановлення дахової СЕС до виробленої електроенергії в грошовому еквіваленті по «зеленому» тарифу за 1 рік роботи СЕС:

$$T = \frac{K}{P}, \quad (4)$$

де K – одноразові витрати на влаштування дахової СЕС, що не враховують експлуатаційних поточних витрат, величини ризиків тощо;

P – енергетичний потенціал дахової СЕС в грошовому еквіваленті.

Термін окупності дахової СЕС встановленої на об'єкті – представнику становитиме:

$$T = \frac{316\,700 \text{ €}}{71\,394 \text{ €}} = 4,5 \text{ (рік)}.$$

Таблиця 1 – Розрахунок вартості влаштування дахової СЕС

№ п/п	Найменування обладнання	Вартість, EUR з ПДВ *
		Дахова СЕС (375 кВт)
1.	Попередній аналіз (виїзд, огляд об'єкта, аналіз документів і оцінка можливості реалізації проекту) Підготовка концепції реалізації проекту і уточнення інвестицій	250
2.	Отримання ТУ, передпроектні, проектні роботи, оформлення «зеленого» тарифу та супровід усього проекту СЕС. (Включаючи: уточнення / оновлення вихідних даних, отримання / коригування ТУ, виготовлення проектно-кошторисної документації та її узгодження, отримання ліцензії на генерацію ел. енергії, твердження «зеленого» тарифу, підписання договору на продаж ел. енергії, технічне та юридичний супровід по проекту)	21 000
3.	Устаткування і матеріали (виготовлення, поставка), в тому числі*:	263 450
3.1	- сонячні панелі (<i>EnerGenie EG-SP-M300W-33V9A 300W</i>),	132 800
3.2	- металоконструкції кріплення сонячних панелей (<i>Walraven, Altesco</i>)	68 150
3.3	- інверторне обладнання (<i>Ginlong Solis 30 кВт Four MPPT</i>) + система моніторингу	40 200
3.4	- додаткове обладнання та матеріали (<i>Розподільні пристрої, система АСКОЕ, система відеоспостереження та освітлення, кабельно-провідникова продукція, електро-фурнітура, будівельні та інші матеріали</i>)	22 300
4.	Будівельно-монтажні роботи* (Включаючи пуск і налагодження обладнання, навчання персоналу)	32 000
5.	Приєднання до електричних мереж** (Включаючи плату за приєднання, обладнання та роботи)	-
Разом вартість СЕС		316 700 €
EUR/Вт		0,85 €/Вт
Всього вартість проекту СЕС (включаючи приєднання)		€
EUR/Вт		€/Вт

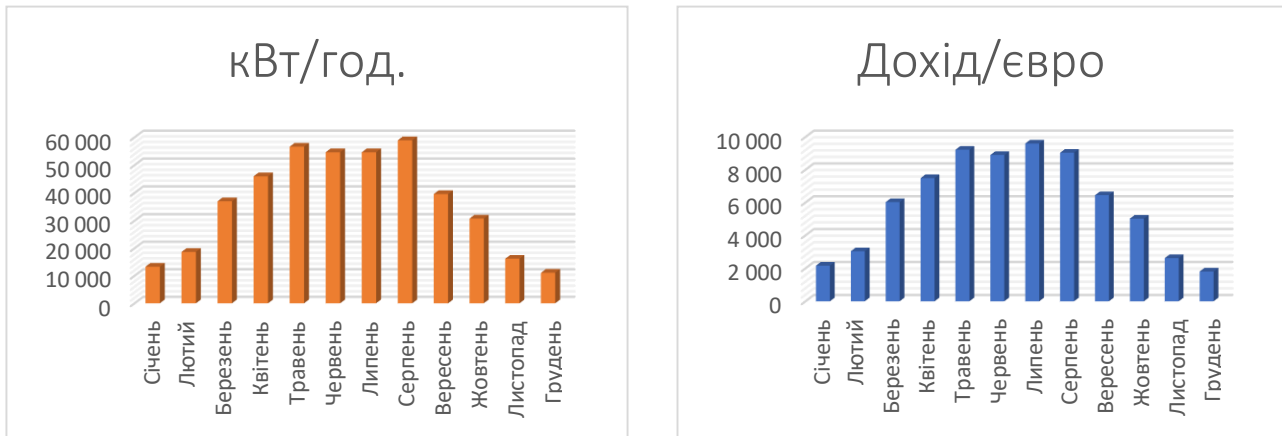
* - специфікація обладнання і обсяг СМР коригується після виконання проектних робіт.

** - визначається після виконання проекту на приєднання до мереж.

Таблиця 2 - Розрахунковий дохід станції в валюті

Дахова СЕС (375 кВт)		
Місяць	кВт/год.	Дохід/євро
Січень	13 285	2 165
Лютий	18 644	3 039
Березень	36 984	6 028
Квітень	45 964	7 492
Травень	56 613	9 228
Червень	54 614	8 902
Липень	54 614	9 602
Серпень	58 907	9 041
Вересень	39 583	6 452
Жовтень	30 772	5 016
Листопад	16 186	2 622
Грудень	11 085	1 807
Всього (при оптимальному розміщенні)	437 251	71 394

Розрахункова генерація станції в розрізі року

Висновки

Встановлення СЕС на даху торговельно-розважального центру дасть змогу задіяти площу покрівлі і економічно вигідно продавати електроенергію в загальну мережу по «зеленому» тарифу, що дасть змогу окупити СЕС в термін до 4,5 років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. Із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Міністерства палива та енергетики України від 26 березня 2008 року. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN38530.
2. ДБН В.2.2-23:2009. Будинки і споруди ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ.
3. Економіка довкілля і природних ресурсів [Текст]: монографія / Ю.В. Дзядикевич, Б.О. Язлюк, Р.Б. Гевко, Ю.І. Гайда [та ін.]. – Тернопіль, 2016.
4. Дзядикевич Ю.В. Методи оцінки ефективності інвестицій в енергозбереження / Ю.В. Дзядикевич, Р.І. Розум, М.В. Буряк // Інноваційна економіка. – Тернопіль. – 2011. – №2 [21].
5. Дзядикевич Ю.В. Енергетичний менеджмент. Підручник / Ю.В. Дзядикевич, Р.Б. Гевко, М.В. Буряк, Р.І. Розум. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2014.

Корецький Олександр Олександрович — студент групи БМ-17м, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: zhilasasha1@gmail.com

Очеретний Володимир Петрович — канд. техн. наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури. Вінницький національний технічний університет.

Koretsky Oleksandr O. — Department of Building Heating and Gas Supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: zhilasasha1@gmail.com

Ocheretnyi Volodymyr P. — Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of the Department of Construction, Municipal Economy and Architecture., Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia